

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	645
Land:	Pakistan
Kilde:	Landinfo
Titel:	Pakistan; Pass og underlagsdokumenter
Udgivet:	27. februar 2023
Optaget på baggrundsmaterialet:	2. maj 2023

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Pakistan

Pass og underlagsdokumenter

27. februar 2023

© Landinfo 2023

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Fredrik Selmers vei 6

Postboks 2098 Vika

0125 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

This report describes the procedures for issuing of Pakistani passports and registration of ID-information available in Pakistani passports. It also provides information assumed to be relevant for assessment of the notoriety of Pakistani passports and ID cards. A widespread corruption culture and incomplete birth registration procedures may influence the level of integrity of Pakistani passports.

Sammendrag

Temanotatet beskriver rutiner for utstedelse av pakistanske pass, samt registrering av de personopplysninger som fremkommer i disse. I tillegg presenteres informasjon som antas å ha betydning for vurdering av notoriteten til pakistanske pass og ID-kort.

En utbredt korrupsjonskultur og ufullstendig kontroll og registrering av fødsler og identitetsopplysninger kan ha betydning for notoriteten til pakistanske pass.

Innhold

1 Innledning	6
2 Pass	6
2.1 Ulike typer pass	6
2.2 Ordinært pass	7
2.3 Diplomat- og tjenestepass	7
2.4 Nødpass (Emergency Travel Document)	7
2.5 Søknad om ordinært pass	8
2.5.1 Påkrevde underlagsdokumenter	8
2.5.2 Kontroll og innhenting av ytterligere informasjon	9
2.5.3 Intervju og saksbehandlingstid	10
3 Ulike underlagsdokumenter	11
3.1 ID-informasjon i pakistanske pass	11
3.2 Fødselsregistrering	11
3.2.1 Mange blir ikke registrert umiddelbart etter fødselen	13
3.2.2 Senregistrering	15
3.3 Fødselsattest	15
3.4 Barneregistreringssertifikat	17
3.4.1 Pakistanske utenriksmyndigheters krav til attestasjon av fødsler	18
3.5 Nasjonale identitetskort (CNIC)	18
3.6 Identitetskort for pakistanere bosatt i utlandet (NICOP)	21
4 Registreringsrutiner	22
4.1 Et system med grunnleggende svakheter	22
4.2 Amnesti for personer med ulovlige ID-registreringer	23
4.3 Uriktige registreringer av afghanske borgere	23
4.4 Pakistanske myndighets reaksjoner og NADRAs begrensede mandat	24
4.5 Pakistanske borgere registrert som afghanske borgere i NADRA	25
5 Forvaltningskultur og betingelser	26
6 Notoritet	27
7 Referanser	28

1 Innledning

Dette notatet er utarbeidet på bakgrunn av en bestilling fra Utlendingsdirektoratet om innhenting, systematisering og oppdatering av kunnskap om ID-dokumenter i en rekke land.

Notatet er basert på tilgjengelig relevant informasjon i åpne kilder, som nettsidene til Directorate General of Immigration & Passports (DGIP) og National Database and Registration Authority (NADRA), samt Landinfos erfaringer fra arbeid med Pakistan i de siste 20 år, bl.a. i form av kontakt med representanter for uavhengige kilder og dokumentutstedende myndigheter, eksempelvis ulike Union Councils (UC). NADRA er den nasjonale database- og registreringsmyndigheten, mens Union Councils (UC) er lokale landsbyråd, som er det laveste forvaltningsnivået i Pakistan. UC har blant annet ansvar for å registrere informasjon om fødsel, ekteskap og dødsfall. I tillegg til at vi refererer til aktuelle lover og lovtekster, har vi benyttet informasjon fra diplomatiskilder med erfaring fra vurdering av pakistanske ID-dokumenter og pakistansk forvaltningspraksis, blant annet Norges ambassade i Islamabad.

En del av referansene er datert noen år tilbake. I all vesentlighet omtaler disse forhold hvor det ikke har skjedd vesentlige endringer, hverken når det gjelder lovgivning eller forvaltning. I en del sammenhenger kan derfor eldre, veldokumentert kildemateriale ha interesse og være relevant for å beskrive dagens situasjon.

Dette notatet erstatter temanotatet fra 2012 med tittelen *Pakistan: Pass, identitetskort og grunnlagsdokumenter*.

2 Pass

2.1 Ulike typer pass

Generaldirektoratet for immigrasjon og pass (Directorate General of Immigration & Passports / DGIP), som ligger under innenriksdepartementet, er ansvarlig for passutstedelse i Pakistan.

Passloven av 1974, en egen forskrift om passregler (The Passport Rules 2021) samt en manual for pass og visum fra 2006 regulerer utstedelse av alle de tre hovedtypene pakistanske nasjonalitetspass; ordinært pass, tjenestepass og diplomatpass (Directorate General of Immigration & Passports 2021e; Passport Act 1974; Passport Rules 2021). I tillegg kan det utstedes nødpass (Emergency Travel Document).

2.2 Ordinært pass

Man må være pakistansk statsborger for å kunne få et ordinært pakistansk pass. Hvem som anses som pakistansk borger og dermed har rett til å få utstedt pass fremgår av §§ 3-16 i statsborgerloven og dens forskrifter (Naturalization Act 1926; Naturalization Rules 1961 & 1973; Pakistan Citizenship (Amendment) Ordinance 2000; Pakistan Citizenship Act 1951; Pakistan Citizenship Rules 1952).

Det ordinære passet (grønt) er maskinlesbart og har erstattet det tidligere såkalte manuelle passet. Ifølge DGIP er every Citizen of Pakistan [...] entitled to Machine Readable Passport (Directorate General of Immigration & Passports 2021d).

De maskinlesbare passene kan gis en gyldighetstid på fem eller ti år, og kan ha 36, 72 eller 100 sider. Pass med en gyldighetstid ut over fem år og med flere enn 36 sider, kan utstedes mot betaling av ekstra avgiftsbeløp. Barn under 15 år kan kun få pass med fem års gyldighetstid (Directorate General of Immigration & Passports 2021a).

2.3 Diplomats- og tjenestepass

Diplomatpass (rødt) utstedes til personer med diplomatstatus og personer som er nærmere omtalt i kapittel 45 i manualen for pass og visum (Passport & Visa Manual 2006, § 45). Tjenestepass (blått) kan bl.a. utstedes til offentlig ansatte som skal utenlands i forbindelse med offisielle oppdrag. I henhold til kapittel 9 i manualen for pass og visum vil det normalt dreie seg om parlamentsmedlemmer, ministre på nasjonalt og provinsnivå, dommere og høyerestående byråkrater (Directorate General of Immigration & Passports u.å.-b; Passport & Visa Manual 2006, § 9).

2.4 Nødpass (Emergency Travel Document)

I tillegg til de ordinære passene kan det i særskilte tilfeller utstedes nødpass gyldig for en returreise til Pakistan (Directorate General of Immigration & Passports 2016, 2021e). Denne kategorien reisedokument antas å ha liten relevans for norsk myndigheter, og omtales ikke nærmere.

2.5 Søknad om ordinært pass

DGIP beskriver to ulike søknadsprosesser for maskinlesbart nasjonalitetspass; en for pakistanske borgere som befinner seg i Pakistan og en for pakistanere i utlandet. Sistnevnte prosedyre må primært dreie seg om en form for fornyelse.

For personer som befinner seg i Pakistan, må søknad om pass må innleveres ved et av de nærmere 200 regionale passkontorene i landet (Directorate General of Immigration & Passports 2021b). Det er flere regionale passkontor i alle provinser; i Sindh, Punjab, Balochistan, Khyber Pakhtunkwa (inkludert områdene i tidligere FATA), Azad Jammu Kashmir og i Gilgit Baltistan. Bare i Punjab, hvor majoriteten av den pakistanske befolkningen i Norge opprinnelig kommer fra, er det over 60 kontorer (Directorate General of Immigration & Passports 2021b, f).

For pakistanske borgere som befinner seg utenfor Pakistan, finnes det 60 pakistanske representasjoner som fungerer som regionale passkontor (Directorate General of Immigration & Passports 2021b). Det er mulig å søke om pakistansk pass ved den pakistanske ambassaden i Oslo.

I det følgende vil det som kommer frem om regionale passkontor også gjelde for pakistanske representasjoner, og derved gjelde eller ha betydning for pakistanske borgere som søker om pass eller fornyelse av pass fra utlandet. Om det er relevant, vil det fremgå hva som eventuelt gjelder særskilt for personer som søker om pass ved en pakistansk representasjon i utlandet.

2.5.1 Påkrevde underlagsdokumenter

Om en pakistansk borger skal søke om pass må hen møte personlig ved det regionale passkontoret (Directorate General of Immigration & Passports 2021c; Embassy of Pakistan - Oslo u.å.-a; Passport Rules 2021). Personer som har kvittering for betalt passavgift (*Bank Challan*) må bl.a. presentere følgende dokumentasjon i tilknytning til søknaden:

- Et gyldig nasjonalt ID-kort – enten et Computerized National Identity Card (CNIC)¹ eller National Identity Card for Overseas Pakistanis (NICOP), samt kopier av disse.
- Om søker er under 18 år² må hen møte med en av foreldrene, som må forevise sitt CNIC eller pass. Hen må også levere en såkalt CRC Form (Child Registration Certificate) eller Family Registration Card. CRC er et digitalt registreringssertifikat fra NADRA, også kjent som Form-B. I tillegg må originaler/kopier av foreldrenes nasjonale identitetskort forelegges (Directorate General of Immigration & Passports 2021a).

¹ Det nasjonale identitetskortet utstedes også som smartkort (SNIC/SNICOP).

² Barn under 18 år inkluderer de som i ulikt lovverk og retningslinjer på dette området omtales som «minors», «children» eller «children under 15 years».

- Det finnes særskilte bestemmelser om samtykke for barn av skilte eller separerte foreldre (Passport Rules 2021, § 8, annet punkt, bokstavene h, i og j).
- Om dokumentasjon i saker angående personer under 18 år, hvis forelder/foreldre er døde eller separerte/skilte, heter det blant annet (Directorate General of Immigration & Passports 2021a):

In case either of the parent is deceased, his/her Death Certificate in original and its photo copy [...] In case parents are separated/divorced, custody papers granted by Court of Law.

- Dersom søknad leveres ved ambassaden i Oslo, må det fremvises en kopi av gyldig norsk oppholdstillatelse. Personer med dobbelt statsborgerskap må også fremvise utenlandsk pass samt to kopier av dette (Embassy of Pakistan - Oslo u.å.-b). Det gamle passet (om slikt foreligger), sammen med en kopi av dette, skal også fremvises.
- Søkere under 18 år må fremlegge følgende (Embassy of Pakistan - Oslo u.å.-b):

[...] provide a copy of NICOP/CRC Form (Computerized registration certificate) from NADRA (Form-B from NAD [...] bring copies and originals of Birth Certificate with parents names, Parents Passport & CNICs, Birth Registration at Embassy [...] Original Computerized Registration Certificate (CRC)/NICOP issued by NADRA and its photocopy [...] Parents' NADRA ID Cards and its Photocopies.

Ved utstedelse av pass ved den pakistanske ambassaden i Oslo, kan passet hentes av søkeren selv eller av et familiemedlem (far, mor, ektefelle eller annen nær slekt) (Embassy of Pakistan - Oslo u.å.-b).

2.5.2 Kontroll og innhenting av ytterligere informasjon

Ved innlevering av passøknaden, blir det gjennomført kontroll og verifikasjon av fremlagt dokumentasjon. Det innebærer bl.a. at sentrale identitetsdokumenter utstedt av NADRA, som nasjonalt ID-kort (CNIC) og ID-kort for mindreårige (CRC), blir verifisert. I forbindelse med innlevering av søknaden blir det tatt fingeravtrykk av søkerne.

Pakistanske myndigheter fører to ulike lister over personer som bl.a. ikke vil gis anledning til å forlate Pakistan før de eventuelt er fjernet fra listen(ene). Alle passøkere blir sjekket mot *Exit Control List* (ECL) og en svarteliste; *Black List* (Directorate General of Immigration & Passports 2021c). Sistnevnte er en liste over personer mistenkt for å ha opptrådt med falske dokumenter, eller å ha brutt immigrasjonsbestemmelser i forbindelse med pass eller visumutstedelse. I tilfelle søkeren befinner seg på en av disse listene, vil det ikke bli utstedt pass. En

forordning om utreisekontroll fra 1981 gir den føderale regjeringen anledning til å nekte særskilte personer å reise utenlands. Forordningen spesifiserer ikke grunnlaget for å ilegge utreisenekt:

The Federal Government may, by order, prohibit any person or class of persons from proceeding from Pakistan to a destination outside Pakistan, notwithstanding the fact that such person is in possession of valid travel documents (Exit from Pakistan Ordinance 1981).

De som etter praksis rammes av forordningen, er personer mistenkt for økonomisk kriminalitet eller korrupsjon som har medført store tap av offentlige midler, narkotikasmuglere, personer mistenkt for terrorisme eller konspirasjon, personer ansett for å representere en trussel for den nasjonale sikkerheten, samt ansvarlige i virksomheter som skylder store beløp i skatt (mer enn 10 millioner rupees). Personer på listen kan være innmeldt av ulike rettsinstanser, som Banking Courts, High Courts og Supreme Court (Daudpota 2014, s. 3 - 5; Zakaria Rafia 2014).

Kontroll mot listene innebærer bl.a. at fingeravtrykk blir verifisert. Landinfo mener det er lite som taler for at personer som står på en av de to listene (på bakgrunn av anmeldelse, arrestordre eller annen innmelding av en av rettsinstansene) vil kunne få pass utstedt på legalt vis.

Den pakistanske regjeringen, ved innenriksminister Rana Sanaullah, annonserte imidlertid i mai 2022 at den vil tidsbegrense lengden av en registrering på ECL til 120 dager. Om en aktuell myndighet ønsker å utvide tiden en person skal stå på listen,³ må dette vurderes på ny. Tidsbegrensningen skal ikke gjelde for (The News 2022):

- Individuals involved in terrorism
- People considered a threat to national security
- If their names have been added to ECL by any court
- People involved in terrorism large-scale public cheating

Ministeren strøk ca. 3000 av i underkant av 5000 navn fra ECL. Likeledes bebudet han også endringer i svartelisten, som inneholder ca. 30 000 navn.

2.5.3 Intervju og saksbehandlingstid

En fullstendig søknad om pakistansk pass inkluderer også et intervju og attestasjon av foto. Etter intervjuet vil en autorisert tjenestemann enten akseptere eller avvise søknaden (Directorate General of Immigration & Passports 2021c). Søkeren eller nær slektning kan hente passet når det er ferdig. Saksbehandlingstid

³ Mulighet for 90 dagers utvidelse (og også mer i særskilte tilfeller).

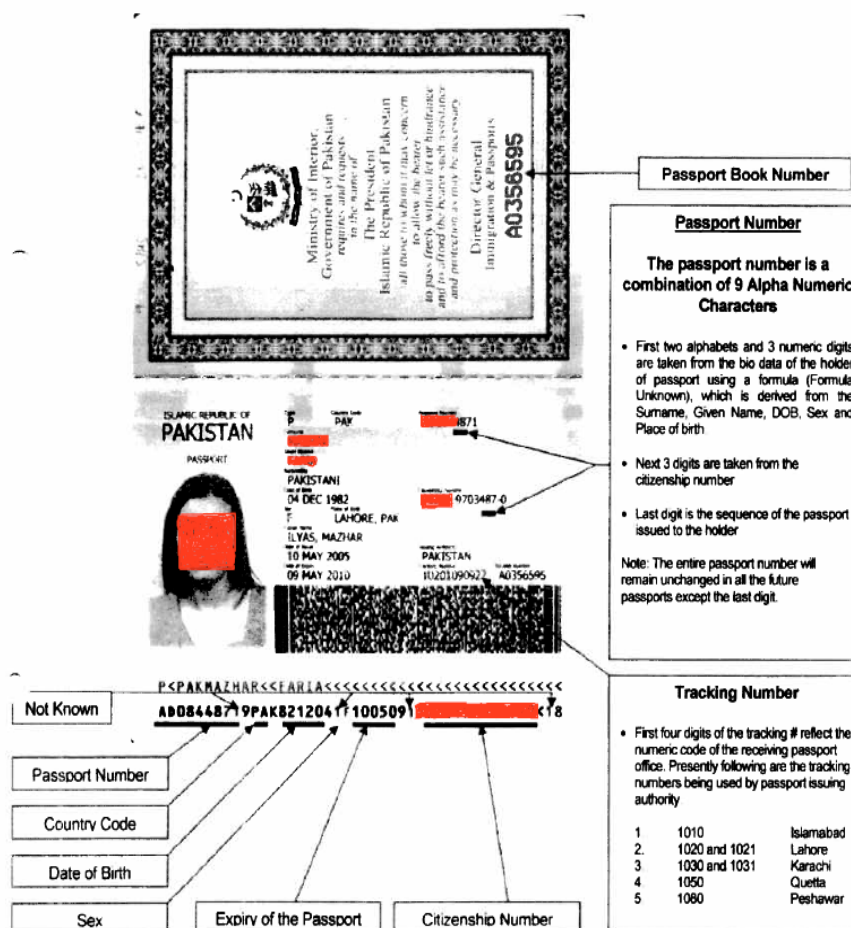
for utstedelse av maskinlesbare pass er ca. to uker, men det er mulig, mot en ekstraavgift, å få passøknaden behandlet i løpet av fem dager.

3 Ulike underlagsdokumenter

3.1 ID-informasjon i pakistanske pass

I det følgende gis en gjennomgang av underlagsdokumenter og om registrering av identitetsinformasjonen i pakistanske maskinlesbare pass.

Figur 1 Oversikt over identitetssiden i et pakistansk maskinlesbart pass

Kilde: Landinfo har mottatt illustrasjonen fra en ambassade i Islamabad (2014).

3.2 Fødselsregistrering

Barnekonvensjonen slår fast at fødselsregistrering er en fundamental rettighet. Pakistan har ratifisert og signert Barnekonvensjonen, og fødselsregistrering er

lovpålagt i Pakistan. Artikkel 5 (I) i Charter of Child Rights Act fra 2009 slår fast at:

The Provincial Governments shall ensure that every child is registered immediately after birth and shall have the right from birth to a name, the right to acquire a nationality and, as far as possible, the right to know and be cared for by his parents (Pakistan Legal Services 2015).

Med UNICEF som kilde påpeker forskeren Iffat Idris at:

[...] despite being necessary for issuance of national identity cards and passports, levels of birth registration are low. 9% of the world's 166 million unregistered children are in Pakistan (Idris 2021).

Generelt er raten for fødselsregistrering høyest i familier med høy sosioøkonomisk status i byene, hvor det også er enklere å registrere en fødsel. De laveste ratene er registrert blant minoritetsspråklige og på landsbygda (Boiteau-Montéville 2020; Idris 2021, s. 14-15).

Loven om registrering av fødsel, ekteskap og dødsfall fra 1886 (Births Deaths and Marriages Registration Act 1886) fastslår at provinsmyndighetene er ansvarlige for å vedlikeholde et fødselsregister. En forordning om lokale myndigheter, eksempelvis for Punjab fra 2001 (The Punjab Local Government Ordinance 2001),⁴ slår videre fast at det er lokale myndigheter som er ansvarlige for registreringen av fødsler, dødsfall og ekteskap, samt å utstede sertifiserte kopier (attester) (Pakistan Legal Services 2015).

En fødsel skal registreres innen én måned (The National Database and Registration Authority Ordinance 2000). Ifølge Nasjonalt ID-senter vil en fødsel registrert innen 60 dager bli vurdert som normalt innregistrert (Norwegian ID Centre 2019, s. 23). Hvorvidt en registrering har skjedd før eller etter 60 dager skal fremgå av fødselsattesten.

Den eneste dokumentasjon som kreves for fødselsregistrering (*original entry*), er det såkalte Form A.⁵ Det er Landinfos erfaring at Form A kan være sendt inn til et landsbyråd av et landsbyoverhode (chowkidar), basert på informasjon fra foreldrene.

Det er det laveste forvaltningsnivået, landsbyrådet (Union Council), eller bykomitéene (Municipal Committees),⁶ som er ansvarlige for utstedelse av

⁴ Forordningen ble vedtatt separat i alle fire provinser i 2001.

⁵ Form A skal bl.a. ledsages av dokumenter som identifiserer fødselssted/fødselshjelper og kopier av foreldrenes CNIC.

⁶ Capital Development Authority i Islamabad og de såkalte Cantonment Boards (lokalmyndighet i område under militær jurisdiksjon) registrerer også fødsler, dødsfall og ekteskap.

fødselsattester og som holder oversikt over fødsler på lokalt nivå i Pakistan. Fødselsregistrering og utstedelse av fødselsattester foregår altså hos forvaltning som har ansvar for relativt begrensede geografiske områder. Det er over fem tusen landsbyråd eller tilsvarende i Pakistan.

Det er Landinfos inntrykk at flertallet av landsbyrådene i dag har datamaskiner med NADRA-programvare for digital registrering og utskriving av fødselssertifikatet/-attesten (*computerized birth certificate* (jf. kap. 3.3)). Slik Landinfo forstår situasjonen blir attestene etter hvert registrert digitalt i NADRAs sentrale database; Civil Registration Management System (CRMS). Dataene fra som registreres digitalt av landsbyrådene blir enten registrert i CRMS i sanntid, eller innhentet av NADRA to til fire ganger i måneden og så registrert i CRMS.

Samtidig er registreringen ved mange lokale landsbyråd fremdeles ikke elektronisk, men manuell. Når det gjelder disse landsbyrådene som ikke har relevant datautstyr, er det Landinfos erfaring at registreringene for en gitt periode blir sendt til eller samlet av NADRA. Regulariteten i overføringer av registreringer til NADRA er noe uvisst. Landinfos erfaring er at det kan ta flere uker fra en fødsel er registrert ved et landsbyråd til den er innlemmet i NADRAs database. Det finnes – så vidt Landinfo er kjent med – ikke noen oversikt over hva slags forbindelse alle landets landsbyråd har til NADRA, men det er åpenbart at det er forskjeller. Eksempelvis hevdet provinsmyndighetene i Sindh i 2021 at et prosjekt for å knytte alle provinsens landsbyråd til «Nadra's central database under real-time upgradation», hadde blitt «achieved finally» (Business Recorder 2021).

Det er således per idag ikke etablert et enhetlig nasjonalt system som innebærer at alle fødselsregistreringer i Pakistan blir oppdatert i CRMS i sanntid.⁷

3.2.1 Mange blir ikke registrert umiddelbart etter fødselen

I en demografi- og helseundersøkelse fra 1990/1991 ble det påpekt at kjennskap til egen alder og fødselsdata ikke nødvendigvis var normen i Pakistan (National Institute of Population Studies 1992, s. 20-21). Opprettelsen av NADRA synes heller ikke å ha redusert Pakistans problemer med å oppfylle Barnekonvensjonen, noe UNICEF anser som et betydelig rettighetsproblem;

Federally Administered Tribal Areas (FATA)⁸ of Pakistan is one of those regions where children are at risk of not having access to their rights; as birth registration rate in FATA is only one per cent. This alarmingly low number also reflects the general state of Birth Registration in Pakistan, which stands at 34 per cent (Shahryar 2018).

⁷ Sanntid må i denne sammenheng forstås som umiddelbart.

⁸ FATA ble innlemmet i Khyber Pakhtunkhwa ved et grunnlovstillegg i 2018.

Omfanget av ikke-registrerte og feilregistrerte fødsler er antagelig fremdeles betydelig og folks kjennskap til sine grunnleggende personalia også varierende.

Så sent som i 2005 lå fødselsregistreringsprosenten i Pakistan så lavt som omkring 20 prosent (Pakistan Tribune 2005), og situasjonen hadde ikke endret seg fem år senere. I 2010 hevdet Abi Husainy, spesialarkivar ved det britiske Nasjonalarkivet, at

In most of Pakistan, the reporting of births is not mandatory. Rural zones can be quite difficult when it comes to finding any records. Elsewhere there have been some major losses of records, most notably in 1948 when fires engulfed the vast majority of collections on vital statistics held by the municipality of Karachi (Husainy 2011).

Punjab, hvorfra de fleste med pakistansk opprinnelse i Norge har sitt opphav, har lenge skilt seg ut med en relativt høyere prosent fødselsregistrerte:

Results of other official surveys indicate the situation is worst in Balochistan and FATA, where just one per cent of children are registered at birth. The figures for birth registration in other areas are still low and in need of improvement: Sindh and Khyber Pakhtunkhwa (20 per cent); and Pakistan-Administered Kashmir (24 per cent); while Punjab has a higher rate (77 per cent) and is closer to universal registration (UNICEF 2011).

Situasjonen per 2020 er ikke markant annerledes enn det bildet de historiske beskrivelsene gjengitt ovenfor, tegner. Hele 10 % av alle som ikke blir fødselsregistrert i verden (før fylte fem år), er hjemmehørende i Pakistan. Det er fremdeles også lave tall og store forskjeller mellom de ulike provinsene; på den ene siden bare 19 % i Khyber Pakhtunkhwa (2 % registreres i det området som utgjorde FATA), og på den andre siden Islamabad, hvor over 80 % registreres (Idris 2021; National Institute of Population Studies 2019).

Landinfos erfaringer bekrefter både at det eksisterer ulike systemer for registrering, og at NADRA i begrenset grad har løst problemene knyttet til fødselsregistrering. I urbane områder er disse ofte basert på rapportering fra foreldre til myndighetene (*Town / Municipal Committees*), mens fødselsregistreringen på landsbygda skjer ved at fødselen formidles gjennom det såkalte *Chowkidara*-systemet av landsbyledere (*Village Headman*) og registreres ved landsbyrådet (*Union Council*). Normalt har landsbylederne rapportert fødsler til landsbyrådet. Landsbyledernes rapporter til landsbyrådene blir overlevert muntlig etter hukommelsen eller på grunnlag av nedtegnelser.

Idet mange ikke blir fødselsregistrert i tilknytning til fødselen, kan skolearkiver ofte gi informasjon om fødselsdata. Abi Husainy påpeker at

[...] The reality is that many births are registered relatively late in childhood. For many Pakistanis, the principal or headmaster provides school or matriculation certificates, which also confirm the date of birth and the father of the pupil. It is therefore worth consulting the schoolrecords. [...] Some individuals change their names through announcements in the newspaper. In the case of very old citizens and rural dwellers, it is common to find only the year of birth, with no day or month (Husainy 2011)

Ifølge den norske ambassaden i Islamabad er skoleregistreringen (ofte) bedre og mer pålitelig enn fødselsregistreringen (Norges ambassade i Islamabad 2011).

3.2.2 Senregistrering

Fødselsregistrering kan både skje i forbindelse med fødselen (*original entry*) eller senere (*late entry*). Landinfos erfaring er at det kan være ulik praksis med hensyn til hva som defineres som henholdsvis originalregistrering og senregistrering. Mange unnlater å registrere fødselen innen en måned, og registrerer den ikke før etter flere år – ofte fordi det er nødvendig for å få utstedt ID-dokumentasjon (Idris 2021, s. 14). Dette bidrar antagelig til at mange registreringer ikke blir riktige.

Med referanse til en rekke kilder i Pakistan påpeker Norges nasjonale ID-senter at kravene for senregistrering av fødsel varierer avhengig av hvor sent barnet blir registrert. Innenfor tidsspennet fra 31 (visse steder 61) dager og opptil 7 år etter fødsel, må lederen av landsbyrådet attestere dokumentet. Hvis ikke barnet har fødselsmelding fra sykehus, må det fremlegges et affidavit (erklæring) fra en distriktsmagistrat/distriktskommisjonær overfor landsbyrådet.

Dersom registreringen blir gjort senere enn 7 år etter fødsel, må foreldrene fremskaffe et affidavit fra retten, og distriktskommisjonæren (*District Commissioner*) må godkjenne registreringen. Ved utfylling av Form A må foreldrene i tillegg fremlegge en helseerklæring fra en distriktslege som vurderer barnets alder og en skoleattest, og foreldrene må rykke inn en notis i en lokal avis hvor de sier at de har til hensikt å registrere barnet (Norwegian ID Centre 2019).

3.3 Fødselsattest

Den nasjonale database- og registreringsmyndigheten NADRA hevder ifølge Nasjonalt ID-senter at alle fødselsattester før 2006 ble håndskrevet, mens de i dag er «computerized» (Norwegian ID Centre 2019, s. 22).

En original fødselsattest utstedes av landsbyrådet (Union Council) eller tilsvarende myndighet, og dokumentet er altså i dag elektronisk og i NADRA-format. Attestene kan variere noe fra provins til provins. Det elektroniske fødselssertifikatet/-attesten (*computerized birth certificate*, også omtalt som *birth registration certificate*), inneholder informasjon om fødselsdato, fødested, navn,

foreldres navn og deres fødselsdato og -sted. Fødselsattesten er både på engelsk og urdu.

Figur 2 Pakistansk fødselsattest

GOVERNMENT OF THE PUNJAB PAKISTAN
 انڈیا راج پیدائش سرٹیفکیٹ
 Birth Registration Certificate

CRMS No: B3 1
 OLD/M REG #: 1
 Form No: L2 7
 دفتر انڈیا راج: بہار نادر

Child's Details بچے کے کواٹل
 Name: Rashid Ahmad
 Date of Birth: 12/07/2012
 Gender: Female
 Religion: ISLAM
 District of Birth: LAHORE

Parental Information والدین کی معلومات
 Father's Name: Rashid Ahmad
 Nationality: Pakistani
 CNIC No: [blank]
 Mother's Name: Fatima
 Nationality: Pakistani
 CNIC No: [blank]
 Grand Father's Name: [blank]
 CNIC No: [blank]

Address پتہ
 Address: [blank]
 Tehsil: [blank]
 District: LAHORE

Applicant's Details درخواست دہندہ کے کواٹل
 Name: Rashid Ahmad
 CNIC No: [blank]
 Relation of Child: SISTER
 Entry Date: [blank]
 Issue Date: [blank]
 Entry Status: Normal

Attested
 RASHID AHMAD
 Protocol Officer
 Ministry of Foreign Affairs
 Camp Office, Lahore.
 Date: 20/07/2012

Secretary
 Union Council No. 98
 Sabzazar Distt. Lahore

Kilde: Norwegian ID Centre 2019

I denne sammenhengen, er det sentrale for utstedelsen av dette dokumentet, at det er basert på informasjon som er innhentet lokalt, dvs. fødselsregistrering hos lokale myndigheter, eller dokumenter, eksempelvis fra utdanningsmyndighetene.

I tilfelle fødselen ikke er registrert lokalt, blir det utstedt en attest som bekrefter at fødselsattest ikke er tilgjengelig (*non-availability of birth certificate*) av den lokale bykomité (Municipal Committee) eller landsbyrådet (Union Council). Denne skal ledsages av notarietbekreftet affidavit fra foreldrene eller en nær slektning som bekrefter fødselen. Man behøver ikke møte personlig, hverken i tilknytning til søknad om eller utstedelse av denne attesten.

3.4 Barneregistreringssertifikat

NADRA utsteder også et identitetsdokument for mindreårige under 18 år (Child Registration Certificate). Dette dokumentet har erstattet det tidligere manuelle fødselsregistreringssertifikatet, kjent som B-form (*birth registration form*) (Immigration and Refugee Board of Canada 2005; Norwegian ID Centre 2019, s. 24).

Dokumentet inneholder opplysninger om navn, fødselsdag, fødested, kjønn, samt informasjon om foreldrene og deres nasjonale ID-kort (CNIC-nummer).

Sertifikatet har status som gyldig ID-dokument, og kan senere utgjøre noe av dokumentasjonsgrunnlaget for utstedelse av ID-kort (CNIC) når personen fyller 18 år.

Dokumentasjonskravet til sertifikatet illustrerer at dette dokumentet ikke har erstattet pakistanske fødselsattester eller innebærer endring i rutinene for fødselsregistrering. Et slikt sertifikat er basert på dokumentasjon på fødsel fra landsbyrådet (Birth Certificate) (National Database and Registration Authority u.å.). Ifølge NADRA blir også dokumentasjon fra skoler akseptert som grunnlag for utstedelse av sertifikatet (Representanter for NADRA 2014).

Barneregistreringssertifikatet fra NADRA vil således være basert på registreringen av fødselen ved et landsbyråd,⁹ slik at dokumentasjonen egentlig er den samme; en fødselsregistrering ved et lokalt UC.

Sertifikatet har et registreringsnummer på 13 siffer. Dette sifferet vil følge personen hele livet, og nummeret vil være det samme om personen senere (etter fylte 18 år) får utstedt et nasjonalt ID-kort (CNIC).

Ifølge NADRA's hjemmeside er personer under 18 påkrevd å søke om sertifikatet fra et NADRA Registration Center (NADRA u.å.-a). Det betyr imidlertid ikke at man per 2023 må møte personlig, hverken i tilknytning til søknad om eller ved utstedelse av barneregistreringssertifikatet (NADRA u.å.c). I henhold til informasjon fra NADRA og ikke-spesifiserte diplomatkilder som hadde samtaler med NID i 2019, er det ikke lenger nødvendig for barnet å møte personlig og heller ikke krav om at en fødselsattest vedlegges søknaden. Foreldrene kan møte «alene» og søke på vegne av barnet;

To apply for a CRC, the parents must be present at a NADRA Registration Centre. When submitting the application, the parents are identified/verified by their thumb prints already registered in the NADRA system. No other documentation is required except for the verbal information from the parents (Norwegian ID Centre 2019, s. 24-25).

⁹ Eller annet forvaltningsorgan med tilsvarende ansvar som landsbyråd, jf. fotnote 5.

3.4.1 **Pakistanske utenriksmyndigheters krav til attestasjon av fødsler**

Det pakistanske utenriksdepartementet setter krav til hvem som har utstedt en fødselsattest for å vurdere godkjenning av attesten. Av departementets oppdaterte retningslinjer fra september 2021 fremgår det at en fødselsattest må være utstedt av lokale forvaltningsorganer: «issued by Union Council by the concerned secretary». I tilfelle en fødselsbekreftelse fra et sykehus skal attesteres, må den være underskrevet og «stamped by Medical Superintendent/Deputy medical Superintendent [MS/DMS]» (Ministry of Foreign Affairs Islamabad 2021, s. 3).

3.5 **Nasjonale identitetskort (CNIC)**

Det nasjonale identitetskortet, CNIC, utstedes til pakistanske borgere over 18 år. NADRA hevdet allerede i 2010 å ha registrert nær 90 % av befolkningen. Høyest var registreringen i Azad Jammu Kashmir (99 %), lavest i Balochistan (74 %). Flere menn enn kvinner var registrert, 99 % mot 77 %.

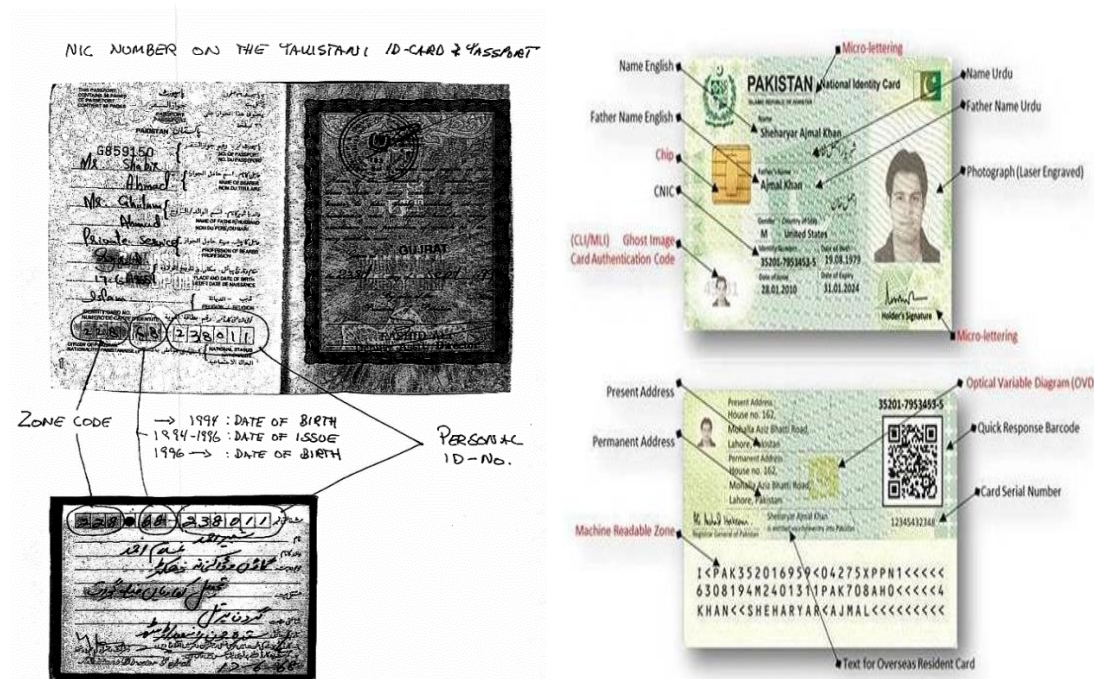
Per januar 2022 var 120 millioner registrert, dvs. at 96 % av befolkningen over 18 år hadde et CNIC (NADRA 2022):

As per the population figures of the previous census (2017), NADRA has provided CNIC to 65,908,886 (99% coverage) persons in Punjab, 25,686,818 (96%) persons in Sindh, 17,861,972 (98%) persons in KPK and FATA and 4,933,366 (83%) persons in Baluchistan.

Tallene illustrerer at NADRA har vært oppnådd en høy andel av «folkeregistrerte med biometriske data» i Pakistan (Dawn 2012; Khan 2010a; Khan 2010b; National Assembly of Pakistan 2022; Sardar 2018) Dette har etter alt å dømme sammenheng med at et CNIC-nummer bl.a. er en grunnleggende forutsetning for å få utstedt pass, åpne en bankkonto, betale skatt, abonnere på elektrisitet, åpne mobilabonnement, etc. Identitetsnummer blir allerede gitt i forbindelse med utfylling av søknad om barneregistreringssertifikat, jf. kap. 3.4.

Inntil 2001 var CNIC-kortet utelukkende papirbasert og CNIC-nummeret bestod av 11 siffer, mens det fra 2001-2002 har blitt utstedt biometriske ID-kort med 13 siffer (*computerized ID*). I 2012 ble det introdusert CNIC smartkort (Smart ID). De tretten sifrene følger en person hele livet igjennom.

Figur 3 Eksempel på papirbasert pass/ID kort (inntil 2001) fra Norges ambassade i Islamabad og smartvariant av CNIC (introdusert 2012)

Kilde: Pakistan Hotline u.å.

Av sifrene alene fremkommer bl.a. opplysninger om geografisk tilhørighet og kjønn. CNIC inneholder i tillegg informasjon om fullstendig navn, fars navn (eller mannens navn for gifte kvinner), informasjon om særskilte identifikasjonsmerker, fødselsdato, eventuell midlertidig og permanent adresse, utstedelsesdato, utløpsdato, signatur, foto og fingeravtrykk. Identitetsnumre gitt før 2001 ble ugyldige i 2004 (Norwegian ID Centre 2019, s. 13-15).

I henhold til en kravspesifikasjon på NADRAs hjemmesider, må ett av følgende dokumenter (i forbindelse med personlig oppmøte sammen med en av foreldrene eller nær slektning), vedlegges søknad om nasjonalt ID-kort (NADRA u.å.-b):

- Presence of applicant
- Original/copy of S/CNIC-S/NICOP of any one of Parents/Blood relatives
- Presence of any one of Parents/Blood relatives for Biometric Verification on CNICF

Kravspesifikasjonen inneholder en liste over krav knyttet til ulike situasjoner. I tilfeller hvor en av foreldrene eller en av de nære slektningene har CNIC (og dette

er tilgjengelig), men ikke er til stede sammen med søker, kreves følgende (Bolo Pakistaninfo u.å.; NADRA u.å.-b)¹⁰:

- Presence of applicant
- Original/copy of S/CNIC-S/NICOP of any one of Parents/Blood relatives
- Any one of following Document(s):
- CRC OR matric/equivalent certificate OR mark sheet OR domicile/local OR passport
- Attestation of CNICF

I tilfeller hvor en av foreldrene eller nær slektning har CNIC, men ikke er til stede og dokumenter heller ikke er tilgjengelig, kreves:

- Presence of applicant
- Original ID of Parent's/Blood relative's/Grandparent
- Biometric Witness of any CNIC holder along with affidavit (as per format) AND interview to satisfy case officer
- Attestation of CNICF

S/CNIC-S/NICOP for System Independent

- Presence of applicant
- 2 x Biometric Witness of any CNIC holders along with affidavit (as per format)
- Attestation of CNICF
- Document(s) (if any)

I forbindelse med søknaden, vil opplysninger om personens slektskapsrelasjoner bli registrert. Om prioritering av vitner sier direktoratet (gjelder også for National Identity Card for Overseas Pakistanis (NICOP), jf. kap. 3.6):

- First: Paternal / maternal relatives i.e uncle/aunt/cousin/ nephew/niece etc.
- Second: When relatives not alive, any CNIC holder personally known to applicant and of same Area / Locality.

Generelt gjelder også følgende:

- Applicant can apply from anywhere in Pakistan.
- All required documents (if any) must be attested and countersigned by the same attester as of CNICF.

¹⁰ BOLO er en digital plattform for bistand til pakistanske borgere «regarding key service options», hovedsakelig helsevesen, sosiale stønadsordninger og sivil registrering.

- For disability logo, disability certificate issued by National/Provincial Council for Rehabilitation of disabled persons (N/PCRD/ Social welfare AJK/GB) will be required.
- Temporary and permanent address will be applicable as per relevant standard.

3.6 Identitetskort for pakistanere bosatt i utlandet (NICOP)

Identitetskortet National Identity Card For Overseas Pakistanis (NICOP) utstedes til pakistanske borgere bosatt i utlandet. Tidligere ble dokumentet utstedt til pakistanere med dobbelt statsborgerskap og de som skulle oppholde seg mer enn seks måneder i utlandet. I dag kan et slik identitetskort utstedes til alle pakistanere om de oppfyller et av de nedenstående vilkår (NADRA Pakistan u.å.):

- Having valid Visa (less visit) of a foreign country (on Pakistani Passport) with validity, not less than 6 months.
- Having a foreign Passport of Dual Nationality Country.¹¹
- Having Indefinite Stay Card / Residence Permit card / Green Card/ Sojourn/ Resident Card or Similar Card issued by Country of Residence.

I henhold til en kravspesifikasjonene på NADRAs hjemmesider må ett av følgende dokumenter (i forbindelse med personlig oppmøte sammen med en av foreldrene eller nær slektning), vedlegges søknaden om NICOP:

- Original/copy of S/CNIC-S/NICOP of any one of Parents/Blood relatives
- Presence of any one of Parents/Blood relatives for Biometric Verification on CNICF

I tilfeller hvor en av foreldrene eller de nære slektningene har CNIC (og dette er tilgjengelig), men ikke er til stede sammen med søker, gjelder følgende krav:

- Original/copy of S/CNIC-S/NICOP of any one of Parents/Blood relatives
- Any one of following Document(s):
- CRC OR matric/equivalent certificate OR mark sheet OR domicile/local OR passport
- Attestation of CNICF

I tilfeller hvor en av foreldrene eller nær slektning har CNIC, men ikke er til stede og dokumenter heller ikke er tilgjengelig, kreves:

¹¹ Pakistan har inngått avtaler med 21 land om dobbelt statsborgerskap, herunder Norge. Statsborgere i disse landene er ikke pålagt å gi avkall på statsborgerskap dersom de får pakistansk statsborgerskap. Listen over land det er inngått avtaler med, kan finnes på hjemmesidene til Directorate General of Immigration & Passports (u.å.-a).

- Original ID of Parent's/Blood relative's/Grandparent
- Biometric Witness of any CNIC holder along with affidavit (as per format) AND interview to satisfy case officer
- Attestation of CNICF

4 Registreringsrutiner

4.1 Et system med grunnleggende svakheter

Pakistanske borgere som søker om maskinlesbart pass (MRP) eller digitale ID-kort, eksempelvis CNIC, dokumenterer sin identitet bl.a. ved egen eller andres (foreldre eller nære slektninger) identitet. Dette er ofte eldre og manuelt registrert personinformasjon. Grunnlagsinformasjonen er enten informasjon fra eller om familiemedlemmer, fødselsregistrering ved landsbyråd (eller tilsvarende) og/eller informasjon fra en utdanningsinstitusjon. Fødselsattester fra landsbyråd eller andre lokale myndigheter basert på manuelt/digitalt registrert informasjon, aksepteres som underlagsdokumentasjon både for utstedelse av barneregistreringssertifikatet (Child Registration Certificate (CRC)), nasjonale ID-kort (Computerized National Identity Card (CNIC)), elektroniske fødselsbevis (Computerized Birth Certificates) og identitetskort for pakistanere bosatt i utlandet (NICOP).

Landinfo mener at dette gjør det mulig at uriktige personopplysninger blir registrert. Selv om NADRAs rutiner har gjort det vanskeligere å forfalske ID-dokumentasjon utstedt av NADRA, betyr ikke det at informasjonen dokumentene inneholder er korrekt. Det er samtidig relativt stor sannsynlighet for at de personopplysninger som fremgår av NADRA-utstedte ID-dokumenter samsvarer med opplysningene i NADRAs sentrale dataregister.¹²

At uriktige opplysninger blir registrert, er som Landinfo ser det først og fremst forårsaket av at lokal fødselsregistrering ikke praktiseres enhetlig, og at det i mange områder heller ikke er etablert rutiner og ordninger for å kontrollere opplysninger og sikre korrekt registrering.

¹² I forbindelse med søknad om pass eller ID-kort, registreres biometrisk data som fingeravtrykk (tommel og pekefinger på begge hender for pass og avtrykk av alle ti fingre for CNIC), i tillegg til bilde. NADRA foretar også søk i sin database for å hindre at en person blir registrert flere ganger eller med ulike identiteter. Dette og biometriske data har imidlertid ikke forhindret tilfeller hvor personer har vært registrert med to identiteter.

4.2 Amnesti for personer med ulovlige ID-registreringer

Vurderingene tidligere i dette kapittelet om uriktige opplysninger, er understøttet av informasjon fra juni 2022 fra NADRA om at rundt 38 000 personer hadde fått mer enn ett CNIC.

Directorate General of Immigration & Passports (DGIP) introduserte et amnesti for pakistanske statsborgere med flere CNIC, NICOP og pass utstedt på uriktig grunnlag/identitet; Standard Operating Procedures for Cancellation of Multiple Passport (Directorate General of Immigration & Passports 2021g). Amnestiet var gyldig frem til 31. desember 2022, og sikret de som meldte seg at de ikke ville bli siktet etter § 6 i Passloven (Passport Act 1974).

4.3 Uriktige registreringer av afghanske borgere

Selv om det har blitt vanskeligere å forfalske pakistanske ID-dokumenter, blir det rapportert om tilfeller av uriktige ID-registreringer i NADRAs databaser. Mange av rapportene omhandler afghanere, og informasjon fra pakistanske myndigheter indikerer at det er avdekket flere saker (Yasin 2021).

Slik Landinfo forstår informasjonen om disse sakene, dreier det seg både om tilfeller hvor enkeltindivider presenterer falsk informasjon om sin bakgrunn og identitet, og om korrupsjon/utro tjenere (både byråkrater og politikere) i saker som inkluderer flere falske identiteter. I det siste ti-året har det blitt rapportert om uriktige identitetsregistreringer hos NADRA i pakistansk presse. Journalisten Shahnawaz Khan i Daily Times påpekte i 2010 at myndighetspersoner hadde registrert falske fingeravtrykk i NADRAs base for å kunne utstede falsk ID-dokumentasjon.

Sources at NADRA and the passport offices in Lahore revealed that by paying Rs 300,000 to Rs 500,000, anyone could get a CNIC and passport with not only a bogus address, but also with different fingerprints (Khan 2010b).

I 2021 figurerte en sak som involverte flere ledere i NADRA (Imitiaz 2021). Det sentrale i denne sammenheng er ikke de enkelte sakene, men at NADRAs elektronisk baserte rutiner og registrering av biometriske data ikke synes å være tilstrekkelige for å unngå uriktige registreringer, eksempelvis av afghanske borgere.

I henhold til en etterrettelig kilde som hadde hatt samtaler med flere ledere i NADRA høsten 2022, ga disse uttrykk for at tallene som hadde versert i pakistansk presse var alt for høye, eksempelvis at 200 000 afghanere hadde blitt ulovlig registrert som pakistanere (Representant for nasjonalt forvaltningsorgan 2022). De opplyste også at majoriteten av afghanere som hadde blitt registrert som pakistanske borgere, hadde blitt registrert i årene før opprettelsen av NADRA.

4.4 **Pakistanske myndighets reaksjoner og NADRA's begrensede mandat**

Landinfos erfaring er at pakistanske myndigheter i mange sammenhenger i de seneste årene har signalisert at den store afghanske befolkningen (spesielt flyktningebefolkningen) i landet, representerer en utfordring.

På slutten av 1970-tallet ble afghanske migranter og flyktninger ønsket velkommen (Willner-Reid 2017). Slik Landinfo vurderer myndighetens politikk på dette feltet, eksempelvis når det gjelder statsborgerskap, avtalene om PoR¹³-kortinnehavere, migrantmottak, deportasjoner, etc., i perioden etter århundreskiftet, har den i stadig økende grad vært preget av at den afghanske migrantbefolkningen anses som en byrde (Amparado, Dempster & Khan Laghari 2021; Bjelica 2016; Furquan 2021).

I pressemeldinger (eksempelvis Hindu 2021; Momand 2022) som Landinfo har gjennomgått og som omhandler afghanere med falske CNIC, fremkommer det ofte informasjon om at identitetene er slettet av NADRA og at de ansvarlige er/blir straffeforfulgt.

Landinfo ser dette som et utslag av myndighetens stadig mer restriktive syn på den afghanske migrantbefolkningen, og anser det derfor som svært lite sannsynlig at myndighetene vil unnlate å slette falske identiteter i tilfelle de blir kjent med slike. Det er nærliggende å anta at NADRA «kansellerer» falske CNIC, og at også eventuelle pass som er utstedt på uriktig grunnlag, blir trukket tilbake av Directorate General of Immigration & Passports. Uriktig grunnlag kan i utgangspunktet være alt fra personer som selv har presentert falsk/uriktig informasjon til NADRA for få et CNIC, til personer som har blitt registrert i NADRA sammen med flere andre etter bestikkelser av tjenestepersoner.

Landinfo tviler imidlertid på om NADRA eller Innenriksdepartement følger opp enkeltsakene på annen måte enn at CNIC blokkeres/strykes, og at den det gjelder eventuelt blir informert. Om det foreligger konkrete individuelle forhold i en enkeltsak, er sannsynligheten større for at den det gjelder blir informert. I store saker hvor mange falske identiteter blir oppdaget, er antagelig sannsynligheten for at enkeltpersonene som har benyttet identitetene, blir overfladisk og summarisk informert, mens eventuelle utro tjenestemenn risikerer straffeforfølgelse.

En sak som stod for Islamabad High Court omhandlet spørsmålet om lovligheten av at NADRA kansellerer/blokkerer et CNIC på grunnlag av en antagelse om at innehaverne ikke er pakistanske borgere (har ervervet dette på uriktig grunnlag). Dommen – slik Landinfo forstår den – er helt klar; NADRA's mandat er begrenset til registrering og administrasjon av ID-relatert (database) og NADRA har ikke myndighet til å trekke tilbake statsborgerskap. Tilbaketrekking av statsborgerskap

¹³ Proof of Registration Card.

kan kun skje etter vedtak av kompetent myndighet i medhold av Pakistan Citizenship Act 1951. I dommen heter det (Islamabad High Court 2021):

It is, therefore, declared that the Authority is bereft of jurisdiction or power to directly or indirectly determine or adjudicate upon the status and eligibility of a person's citizenship who has already been registered as a citizen.

Videre at:

The Authority is directed to restore the CNICs of the petitioners forthwith. Needless to mention that the competent authority under the Citizenship Act, read with the Citizenship Rules, would not be precluded from proceeding in the prescribed manner in case it is of the opinion that, based on credible material, a prima facie case is made out to deprive a person of citizenship or that the latter was not eligible for it.

4.5 Pakistanske borgere registrert som afghanske borgere i NADRA

Henvendelser til Landinfo fra politiet, UDI og Utlendingsnemnda indikerer at et ikke ubetydelig antall pakistanske borgere i de senere årene har fremstilt seg som afghanere, og søkt om beskyttelse i Norge.

Slik Landinfo forstår sakskomplekset, er det identisk med det som ble omtalt som Quetta-, Gholam- eller hazarasaken på 1990-tallet. I stortingsmelding nr. 6 (2000-2001) Om utlendingssaker - tilbakemeldinger til Stortinget, heter det at:

Undersøkelsene i Quetta-prosjektet viste at det i årene 1988-1995 foregikk en omfattende, systematisk og godt organisert menneskesmugling og illegal innvandring fra Quetta til Norge. Det er ingenting i sakene som tyder på at de involverte noen gang har hatt behov for beskyttelse. De involverte hadde fått oppholdstillatelse i Norge basert på falsk forklaring om nasjonalitet, identitet, reiserute og asylgrunnlag for øvrig (Justis- og beredskapsdepartementet 2001).

For en av familiene som var del av sakskomplekset, presenterte Stortingsmeldingen informasjon som kan indikere at pakistanske myndigheter ved enkelte anledninger ikke var samarbeidsvillige:

Familien Gholam ble uttransportert til Pakistan i mai 1997 etter at pakistanske immigrasjonsmyndigheter hadde gitt klarsignal for det, men familien ble likevel avvist på flyplassen i Karachi, Pakistan (Justis- og beredskapsdepartementet 2001).

Landinfo har fått spørsmål knyttet til påstander om at konkrete registreringer hos NADRA er falske; i tilfeller hvor det har blitt verifisert at personer er registrert som pakistanske borgere av NADRA.

Etter Landinfos erfaring og syn vil ikke en tradisjonell verifikasjon være egnet i slike tilfeller. Dette fordi det ikke dreier seg om at informasjon ikke er registrert (som er det normale), men om det motsatte. Landinfos erfaringer tilsier at det vil foreligge informasjon om hvorfor og hvorledes registreringen i sin tid kom i stand. Likeledes hvilke fordeler registreringen har gitt for hvem, og hvilke og også hvorfor pakistanske myndigheter eventuelt ikke lenger vil forholde seg til en konkret CNIC-registrering eller et pakistansk pass (se. kap. 4.4, femte avsnitt).

5 Forvaltningskultur og betingelser

Korrupsjonsnivået i Pakistan har gjennom mange år vært et av de største hindre for utvikling i landet, og det antatte korrupsjonsnivået har endret seg lite de siste ti årene (Hashmani 2010). I en artikkel på Deutsche Welle sine hjemmesider påpekes det at

According to the CPI 2021, the "deteriorating rule of law" and "state capture" are the main reasons behind a significant rise of corruption in Pakistan (Janjua 2022).

Amin Ahmed i den nasjonale avisen The Dawn peker på en forverring av Pakistans posisjon på Transparency Internationals Corruption Perceptions Index (CPI) fra 2020 til 2021. Pakistan ble rangert som nummer 124 av 180 land i 2020, men hadde falt til 140 i 2021 (Ahmed 2022).

Amerikanske myndigheter påpeker at korrupsjon er utbredt innenfor myndighetsapparatet og i politistyrkene, og at regjeringen gjør lite for å få bukt med problemet;

The law provides criminal penalties for official corruption, but the government generally did not implement the law effectively, and officials frequently engaged in corrupt practices. Corruption was pervasive in politics and government, and various politicians and public office holders faced allegations of corruption, including bribery, extortion, cronyism, nepotism, patronage, graft, and embezzlement (U.S. State Department 2022).

Freedom House sin beskrivelse er sammenfallende, og organisasjonen har gjennom flere år ment at korrupsjonen er symptomatisk både innen politikk og forvaltning.

While there are numerous formal safeguards against official corruption, it is endemic in practice. The use of accountability mechanisms is often selective and politically driven, as demonstrated by the charges brought against PML-N and PPP leaders and former politicians, such as former prime minister Sharif and former president Zardari in 2020 (Freedom House 2022).

Det er lite eller ingenting som tilsier at korrupsjon og bestikkelser ikke også gjør seg gjeldende i det myndighetsapparatet som står for registrering, verifisering og utstedelse av ulike ID-dokumenter.

6 Notoritet

Det generelt meget høye korrupsjonsnivået, den kjensgjerning at lokal fødselsregistrering ligger til grunn for identitetsfastsettelse i forbindelse med utstedelse av sentrale ID-dokumenter og pass, samt at det med jevne mellomrom rapporteres om at myndighetene utsteder dokumenter med uriktige opplysninger, er de viktigste årsakene som tilsier at pakistanske ID-dokumenter har lav notoritet.

Opprettelsen av NADRA har åpenbart bedret rutinene for registrering og lagring av personopplysninger i landet, men så lenge grunnlagsinformasjonen er basert på ikke-kvalitetssikret informasjon innhentet lokalt, bidrar det til å svekke notoriteten av NADRA-utstedte ID-dokumenter. Forventningen om at NADRA (opprettet rundt tusenårsskiftet) skulle bidra til å bedre notoriteten til pakistanske identifikasjonsdokumenter er, i beste fall, bare delvis innfridd. Introduksjon av omfattende digitalisering, standard krysskontrollprosedyrer, biometriske data og avansert kortteknologi, har vist seg ikke å kunne forhindre at det, som det med jevne mellomrom avsløres, forekommer tilfeller hvor identifikasjonsdokumenter utstedt av NADRA, er utstedt på uriktig grunnlag.

Skriftlige kilder

- Ahmed, Amin (2022, 25. januar). Pakistan slides 16 spots on corruption perceptions index, now ranks 140 out of 180 countries: report. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1671401> [lastet ned 11. oktober 2022].
- Amparado, Denielle; Dempster, Helen & Khan Laghari, Imran (2021). *Refugees in Pakistan Hang in the Balance*. Washington, D.C.: Center for Global Development. Tilgjengelig fra <https://www.cgdev.org/blog/us-withdrawal-rights-afghan-refugees-pakistan-hang-balance> [lastet ned 4. november 2022].
- Births Deaths and Marriages Registration Act (1886, 8. mars). *Births, Deaths and Marriages Registration Act, 1886 (6)*. Tilgjengelig fra http://www.womenstudies.in/elib/legal_resources/lr_the_birth.pdf [lastet ned 10. mai 2022].
- Bjelica, Jelena (2016). *Caught Up in Regional Tensions? The mass return of Afghan refugees from Pakistan*. Kabul: Afghanistan Analyst Network. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/migration/caught-up-in-regional-tensions-the-mass-return-of-afghan-refugees-from-pakistan/> [lastet ned 7. november 2022].
- Boiteau-Montéville, Ulysse (2020, 15. juni). *Birth registration inequalities: a case study of Pakistan*. Bangkok: UNESCAP, Statistics Division. Tilgjengelig fra https://www.unescap.org/sites/default/files/APS2020/43_Birth_registration_inequalities_case_study_of_Pakistan_Ulysse_ESCAP.pdf [lastet ned 5. juni 2022].
- Bolo Pakistaninfo (u.å., 14. juli). *Steps for Acquiring a Computerized National Identity Card (CNIC) in Pakistan*. Islamabad: Bolo Pakistaninfo. Tilgjengelig fra <https://www.bolo-pk.info/hc/en-us/articles/1500011187462-Steps-for-Acquiring-a-Computerized-National-Identity-Card-CNIC-in-Pakistan> [lastet ned 14. oktober 2022].
- Business Recorder (2021, 18. april). Union councils connect with Nadra database. *Business Recorder*. Tilgjengelig fra <https://www.brecorder.com/news/40085428> [lastet ned 12. juni 2022].
- Daudpota, Faisal (2014, 10. oktober). *Imposing Limitations on the Right to Travel – An Analysis of Pakistan's Exit Control Law*. Tilgjengelig fra SSRN https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2470721 [lastet ned 31. mars 2022].
- Dawn (2012, 18. august). 96pc adults registered in Pakistan: Nadra. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/743082> [lastet ned 21. oktober 2022].
- Directorate General of Immigration & Passports (2016, 29. januar). *Standard operating procedures for issuance of Emergency Travel Document*. Islamabad: Directorate General of Immigration & Passports. Tilgjengelig fra <https://dgip.gov.pk/downloads/SOP-ETD.pdf> [lastet ned 22. mars 2022].
- Directorate General of Immigration & Passports (2021a). *General Requirements for Passports*. Islamabad: Directorate General of Immigration & Passports. Tilgjengelig fra <https://dgip.gov.pk/passport/ordinary-passport.php#Requirments> [lastet ned 22. mars 2022].
- Directorate General of Immigration & Passports (2021b, 3. november 2022). *List of Passport Offices*. Islamabad: Directorate General of Immigration & Passports. Tilgjengelig fra <https://dgip.gov.pk/downloads/PassportOfficesListNew.pdf> [lastet ned 22. mars 2022].
- Directorate General of Immigration & Passports (2021c). *Passport Application Process Process Flow In Pakistan & Foreign Missions Abroad*. Directorate General of Immigration & Passports. Tilgjengelig fra <https://dgip.gov.pk/passport/process.php> [lastet ned 29. mars 2022].

- Directorate General of Immigration & Passports (2021d). *Passport Policy*. Islamabad Directorate General of Immigration & Passports. Tilgjengelig fra <https://dgip.gov.pk/passport/> [lastet ned 22. mars 2022].
- Directorate General of Immigration & Passports (2021e). *Passport Types. The Passport Act, 1974 and Passport & Visa Manual 2006 regulate the issuance of passports*. Islamabad: Directorate General of Immigration & Passports. Tilgjengelig fra <https://dgip.gov.pk/passport/types.php> [lastet ned 28. mars 2022].
- Directorate General of Immigration & Passports (2021f). *Regional Passport Offices*. Directorate General of Immigration & Passports. Tilgjengelig fra <https://dgip.gov.pk/contactus/offices.php> [lastet ned 29. mars 2022].
- Directorate General of Immigration & Passports (2021g). *Standard Operating Procedures for Cancellation of Multiple Passports - 2022*. Tilgjengelig fra <https://dgip.gov.pk/downloads/SOP-MP-Cancellation.pdf> [lastet ned 12. september 2022].
- Directorate General of Immigration & Passports (u.å.-a, 13. januar 2023). *Dual Nationality*. Islamabad: Directorate General of Immigration & Passports. Tilgjengelig fra https://dgip.gov.pk/immigration/dual_nationality.php [lastet ned 1. februar 2023].
- Directorate General of Immigration & Passports (u.å.-b). *Official Passport*. Tilgjengelig fra <https://dgip.gov.pk/passport/official-passport.php#OfficialPassportPage> [lastet ned 3. januar 2023].
- Embassy of Pakistan - Oslo (u.å.-a). *Consular Services*. Oslo: Embassy of Islamic Republic of Pakistan. Tilgjengelig fra <http://www.pakistanembassy.no/consular-services/#Nationality> [lastet ned 29. mars 2022].
- Embassy of Pakistan - Oslo (u.å.-b). *Passports*. Oslo: Embassy of Islamic Republic of Pakistan. Tilgjengelig fra <https://www.pakistanembassy.no/consular-services/passports/> [lastet ned 12. desember 2022].
- Exit from Pakistan Ordinance (1981). *Pakistan: Exit from Pakistan (Control) Ordinance, 1981*. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/docid/3ae6b4fc8.html> [lastet ned 30. mars 2022].
- Freedom House (2022). *Freedom in the world; Pakistan*. Washington, D.C.: Freedom House. Tilgjengelig fra <https://freedomhouse.org/country/pakistan/freedom-world/2021> [lastet ned 1. november 2022].
- Furquan, Ali (2021, 13. juli). Pakistan Refuses to Host Additional Afghan Refugees. *Voice of America*. Tilgjengelig fra https://www.voanews.com/a/south-central-asia_pakistan-refuses-host-additional-afghan-refugees/6208191.html [lastet ned 4. oktober 2022].
- Hashmani, Khalid (2010). Corruption in Pakistan hurts common people and breeds extremism. *Indus Asia Online Journal (iaoj)* [Blogg]. Tilgjengelig fra <https://iaoj.wordpress.com/2010/01/23/corruption-in-pakistan-hurts-common-people-and-breeds-extremism/> [lastet ned 27. oktober 2022].
- Hindu, The (2021, 3. januar). Pakistan cancels 200,000 fake citizen ID cards held by Afghan refugees. *The Hindu*. Tilgjengelig fra <https://www.thehindu.com/news/international/pakistan-cancels-200000-fake-citizen-id-cards-held-by-afghan-refugees/article33486026.ece> [lastet ned 6. november 2022].
- Husainy, A. (2011, 17. februar). Tracing your Asian roots on the Indian subcontinent. *BBC*. Ikke lenger tilgjengelig på nett [lastet ned 18. mai 2018].

- Idris, Iffat (2021). *Increasing birth registration for children of marginalised groups in Pakistan. K4D Helpdesk Report*. Brighton, UK: Institute of Development Studies. Tilgjengelig fra https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/16747/988_Increasing_birth_registration_for_children_from_marginalised_groups_in_Pakistan.pdf?sequence=1&isAllowed=y [lastet ned 22. mai 2022].
- Imitiaz, Ali (2021, 30. september). Another Nadra official held in Karachi in fake CNICs scam case. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1649184/another-nadra-official-held-in-karachi-in-fake-cnics-scam-case> [lastet ned 3. oktober 2022].
- Immigration and Refugee Board of Canada (2005). *Pakistan: The dates that the National Database and Registration Authority (NADRA) began issuing Child Registration Certificates (CRCs) to newly born children, by province and district*. Ottawa: Immigration and Refugee Board of Canada. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/docid/440ed7392.html> [lastet ned 6. juni 2022].
- Islamabad High Court (2021, 19. mai). *Hafiz Hamdullah Saboor Versus Government of Pakistan through its Secretary Ministry of Interior & 2 others*. Islamabad: Islamabad High Court. Tilgjengelig fra https://mis.ihc.gov.pk/frmRdJgmnt?cseNo=Writ%20Petition-3748-2019%20%7C%202021%20PLD%20305%20Islamabad&cseTle=Hafiz%20Hamdullah%20Saboor%20VS%20GOP%20etc&jgs=Former%20Honourable%20Chief%20Justice%20Mr.%20Justice%20Athar%20Minallah&jgmnt=/attachments/judgements/109320/1/Hafiz_Hamdullah_Saboor_v_GOP_through_Secretary_Ministry_of_Interior_etc_WP_No_3748_of_2019_6375703_49742445066.pdf [Elektronisk abonnementsstjeneste].
- Janjua, Haroon (2022, 26. januar). Pakistan: Is PM Khan more corrupt than previous rulers? *Deutsche Welle*. Tilgjengelig fra <https://www.dw.com/en/pakistan-is-pm-khans-government-more-corrupt-than-previous-administrations/a-60559804> [lastet ned 12. oktober 2022].
- Justis- og beredskapsdepartementet (2001). *St.meld. nr. 6 (2000-2001) Om utlendingssaker - tilbakemeldinger til Stortinget*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet. Tilgjengelig fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-6-2000-2001-/id193727/?ch=7> [lastet ned 23. november 2022].
- Khan, Mehwish (2010a). *NADRA Registers 90% of Pakistani Adult Population*. Islamabad: ProPakistani. Tilgjengelig fra <https://propakistani.pk/2010/06/29/nadra-registers-90-of-pakistani-adult-population/> [lastet ned 18. oktober 2022].
- Khan, Shahnawaz (2010b, 12. april). Fingerprint identification susceptible to forgery. *The Daily Times*. Artikkelen er ikke lenger tilgjengelig på nett [lastet ned 27. oktober 2010].
- Ministry of Foreign Affairs Islamabad (2021). *SOPs for Attestation of Documents*. Islamabad: Ministry of Foreign Affairs Islamabad. Tilgjengelig fra <https://mofa.gov.pk/wp-content/uploads/2022/04/SOPs-for-Attestation-of-Documents.pdf> [lastet ned 18. oktober 2022].
- Momand, Abdullah (2022, 18. august). NADRA Issued Bogus CNICs To 181 Aliens. *The Friday Times*. Tilgjengelig fra <https://www.thefridaytimes.com/2022/08/18/nadra-issued-bogus-cnics-to-181-aliens/> [lastet ned 3. november 2022].
- NADRA (2022, 1. februar). *NADRA vehemently rejects the misconstrued opinion of Dawn's author about NADRA's role*. Islamabad: NADRA. Tilgjengelig fra <https://www.nadra.gov.pk/nadra-vehemently-rejects-the-misconstrued-opinion-of-dawns-author-about-nadras-role/> [lastet ned 20. september 2022].
- NADRA (u.å.-a). *Child Registration Certificate*. Islamabad: NADRA. Tilgjengelig fra <https://www.nadra.gov.pk/identity/identity-crc/> [lastet ned 18. oktober 2022].

- NADRA (u.å.-b). *Requirements & Eligibility*. Islamabad: NADRA. Tilgjengelig fra <https://www.nadra.gov.pk/identity-requirements/> [lastet ned 23. september 2022].
- NADRA (u.å.-c). *NICOP SOP for Overseas Pakistanis*. Islamabad: NADRA. Tilgjengelig fra https://www.nadra.gov.pk/NICOP_SOP_2.0.2.pdf [lastet ned 13. oktober 2022].
- National Assembly of Pakistan (2022, 2. februar). *1st Mega NADRA Centre in Quetta would Facilitate Common People: NA Deputy Speaker*. Islamabad: National Assembly of Pakistan. Tilgjengelig fra https://na.gov.pk/en/pressrelease_detail.php?id=4716 [lastet ned 14. oktober 2022].
- National Database and Registration Authority (u.å.). *Child Registration Certificate (CRC)*. Islamabad: National Database and Registration Authority. Tilgjengelig fra <https://www.nadra.gov.pk/identity/identity-crc/> [lastet ned 4. juni 2020].
- National Institute of Population Studies (1992). *Pakistan Demographic and Health Survey 1990/1991*. Islamabad: National Institute of Population Studies. Tilgjengelig fra <https://dhsprogram.com/pubs/pdf/FR29/FR29.pdf> [lastet ned 22. mai 2022].
- National Institute of Population Studies (2019). *Pakistan Demographic and Health Survey 2017/2018*. Islamabad: National Institute of Population Studies. Tilgjengelig fra <https://dhsprogram.com/pubs/pdf/FR354/FR354.pdf> [lastet ned 22. juli 2022].
- Naturalization Act (1926). *Naturalization Act 1926*. Tilgjengelig fra <https://dgip.gov.pk/downloads/Acts%20And%20Rules.pdf> [lastet ned 29. mars 2022].
- Naturalization Rules (1961 & 1973). *Naturalization Rules 1961 & 1973*. Tilgjengelig fra <https://dgip.gov.pk/downloads/Acts%20And%20Rules.pdf> [lastet ned 28. mars 2022].
- Norwegian ID Centre (2019). *Pakistani ID cards and other identity documents*. Oslo: Norwegian ID Centre. Tilgjengelig fra Landdatabasen [lastet ned 17. mai 2022].
- Pakistan Citizenship (Amendment) Ordinance (2000, 18. april). *Pakistan Citizenship (Amendment) Ordinance 2000 Ordinance XIII 2000 (XIII 2000)*. Tilgjengelig fra <https://pakistanlaw.pk/statutes/5568/pakistan-citizenship-amendment-ordinance-2000> [lastet ned 14. mars 2022].
- Pakistan Citizenship Act (1951, 13. april). *The Pakistan Citizenship Act 1951 (II of 1951)*. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/pdfid/3ae6b4ffa.pdf> [lastet ned 14. mars 2022].
- Pakistan Citizenship Rules (1952). *Pakistan Citizenship Rules 1952*. Tilgjengelig fra <https://dgip.gov.pk/downloads/Acts%20And%20Rules.pdf> [lastet ned 29. mars 2022].
- Pakistan Hotline (u.å.). *NADRA introduced Smart National ID Card (SNIC)*. Islamabad: Pakistan Hotline. Tilgjengelig fra <http://www.pakistanhotline.com/2012/11/nadra-introduced-smart-national-id-card.html#gsc.tab=0>.
- Pakistan Legal Services (2015). *Birth Registration of Child, Laws and Procedure in Pakistan*. Islamabad: Pakistan Legal Services. Tilgjengelig fra <https://pakistanilaws.wordpress.com/2015/01/06/birth-registration-of-child-laws-and-procedure-in-pakistan/> [lastet ned 13. mai 2022].
- Pakistan Tribune (2005, 17. februar). *NADRA chief unhappy over dismal birth registration rate*. *PakTribune*. Tilgjengelig fra <http://old.paktribune.com/news/NADRA-chief-unhappy-over-dismal-birth-registration-rate-94404.html> [lastet ned 21. mai 2022].
- Passport & Visa Manual (§ 9) (2006). *Pakistan Passport & Visa Manual 2006 - § 9*. Tilgjengelig fra https://dgip.gov.pk/downloads/Para_9.pdf [lastet ned 22. mars 2022].
- Passport & Visa Manual (§ 45) (2006). *Pakistan Passport & Visa Manual 2006 - § 45*. Tilgjengelig fra https://dgip.gov.pk/downloads/para_45.pdf [lastet ned 29. mars 2022].

- Passport Act (1974, 11. mars). *The Passport Act*. Tilgjengelig fra https://khalidzafar.com/wp-content/files_mf/1527083704PassportsAct1974.pdf [lastet ned 28. mars 2022].
- Passport Rules (2021). *The Passport Rules*. Tilgjengelig fra <https://dgip.gov.pk/downloads/PassportRules-2021.pdf> [lastet ned 28. mars 2022].
- Sardar, Muhammad Maqbool (2018, 23. januar). Nadra's role in national identity perspective. *The News*. Tilgjengelig fra <https://www.thenews.com.pk/print/271727-nadra-s-role-in-national-identity-perspective> [lastet ned 15. oktober 2022].
- Shahryar, Fatima (2018). Count every child, because every child counts. New York: UNICEF. Tilgjengelig fra <https://www.unicef.org/pakistan/stories/count-every-child-because-every-child-counts> [lastet ned 22. mai 2022].
- The National Database and Registration Authority Ordinance (2000, 10. mars). *The National Database and Registration Authority Ordinance, 2000 (VIII)*. Tilgjengelig fra <http://nasirlawsite.com/laws/nadra.htm> [lastet ned 17. mai 2022].
- The News (2022, 22. april). New govt amends ECL rules, removes thousands of names from list. *The News*. Tilgjengelig fra <https://www.thenews.com.pk/latest/952441-new-govt-amends-ecl-rules-removes-thousands-of-names-from-list> [lastet ned 17. mai 2022].
- The Punjab Local Government Ordinance (2001). *The Punjab Local Government Ordinance, 2001 (VIII)*. Tilgjengelig fra https://khalidzafar.com/wp-content/files_mf/1527080142PunjabLocalGovernmentOrdinance2001.pdf [lastet ned 20. mai 2022].
- U.S. State Department (2022). *2021 Country Reports on Human Rights Practices: Pakistan*. Washington D.C.: U.S. State Department. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/reports/2021-country-reports-on-human-rights-practices/pakistan/> [lastet ned 3. oktober 2022].
- Willner-Reid, Matthew (2017). Afghanistan: Displacement Challenges in a Country on the Move. *Migration Information Source*. Tilgjengelig fra <https://www.migrationpolicy.org/article/afghanistan-displacement-challenges-country-move> [lastet ned 13. oktober 2022].
- Yasin, Aamir (2021, 3. januar). 200,000 CNICs fraudulently obtained by Afghans cancelled. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1599341/200000-cnics-fraudulently-obtained-by-afghans-cancelled> [lastet ned 12. oktober 2022].
- Zakaria Rafia (2014, 26. november). The right to exit. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1146858> [lastet ned 24. mai 2022].

Muntlige kilder

- Norges ambassade i Islamabad (2011). Telefonsamtale og e-post, 5. januar og 24. januar.
- Representant for nasjonalt forvaltningsorgan (2022). Om NADRA. Møte i Oslo, 13. januar.
- Representanter for NADRA (2014). Møte i Islamabad, november 2014.